

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyilvántartás és hirdetések.

Telefon szám 34.

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap. Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 8 kor.
Fél évre . . . . . 4 kor.
Negyed évre . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számítottak. Nyilvántartás 50 fillér.

Feloldó szerkesztő:	Főszerkesztő:	Kiadó és lapkiadó:
ZRINYI KÁROLY.	MARGITAI JÓZSEF.	STRAUSZ SÁNDOR.

Németország és Anglia.

Angolország tengeri hatalma Erzsébet királynő uralkodása idejében kezdődött. Évszázadokon át meg-megújuló háborukat viselt Anglia Spanyolországgal, Hollandiával és Franciaországgal, csak hogy ura legyen a tengernek és vele magához ragadhassa a világaluralmat. Hatalmának tetőpontját az 1814-től 1867-ig terjedő időszakban érte el.

Franciaország, Oroszország, Amerika és Németország hatalmának növekedése azonban erősen veszélyeztettké Anglia világaluralmát. Az amerikai szecessziós háború és az 1864-iki dán háború súlyos diplomáciai vereségek voltak Anglia részére.

Az 1865—1881-iki időszakban Anglia gyarmati politikájában gyengülés és Oroszország iránt mindinkább fokozódó feszültség észlelhető. 1881-ben újabb terjeszkedés időszak következett; 1882-ben az angolok megszállják Egyiptomot, 1901-ben pedig a legizgazságtalanabb és a legembertelenebbül viselt háborújukkal letiporják a bur köztársaságokat.

Ebben az évben lépett Nagybritánia trónjára VII. Edvárd, aki, bár származására és anyanyelvére nézve német volt s oly házasság ivadéka, melyet Németországban ujjongó örömmel ünnepeltek, mégis legnagyobb ellensége volt Németországnak.

Angliának a legutóbbi három évtizedben folytatott politikáját a most dúló világháború bevezetésének lehet tekinteni. Ez idő alatt Németország hatalmas fellendül, gyarmati politikája bővül, tengeri hatalma előbb nem sejtett arányokban növekszik. Japán nagyhatalom lesz, Törökország pedig egyre

jobbán közeledik Németországhoz. Ebbe az időszakba esnek: a hármastant létesülése, Anglia szövetségzése Japánnal, a marokkói konfliktus különféle fázisai, az angol-francia megegyezés 1904-ben, az algiercasi konferencia 1906-ban, mely legelőbb teszi nyilvánvalóvá Olaszország áruházi szándékait, végül pedig Agadir napja 1911-ben.

Párhuzamosan haladnak a világeseményekkel az angol intézkedések Belgiumban, Anglia szerződése Oroszországgal, Edvárdnak közlekedési kísérlete Portugáliához, Olaszországhoz, Hollandiához és Dániához, az 1908-iki török bonyodalmak, melyek Olaszországnak lehetővé tették Tripolisz meghódítását, mely — közzelve bár — a balkán háborúhoz vezetett.

Európa politikai helyzete mindinkább vesztetesebbé lett: az angolok már rászánták magukat arra, hogy flottaegységet kössenek Oroszországgal; 1914-ben a politikai helyzet folyton zavarosabbá lesz, kiélesedik a konfliktus Szerbiával, a közvetítési kísérletek meghiúsulnak, Anglia döntésre kényszeríti Oroszországot, július 30-ikára, virradó éjjel tényleg megkezdődik az orosz mozgósítás és Németország és Anglia is szembe kerülnek egymással: Anglia augusztus 4-én hadat üzen Németországnak. De ennek a hadüzenetnek az okát nem Németország gazdasági fellendülése, nem gyarmati politikai konfliktusok szolgáltatták Angliának. A hadüzenet még az a szándék sem készítette, hogy legyűrje a német kereskedelmet és flottát, a veszélyes vetélytárs megszáradalásából mérhetetlen hasznot húzzon. Több: a két nemzet élet halálharcáról van szó: ezek közül az egyik maradt, a másik fiatalosan erőteljes és cselekvőkép. Vagy any-

nyira megbénul ebben a világháborúban Németország, az ő hatalmas organizációjával, hogy többé lábra nem tud kapni, vagy Anglia végleg leter több évszázadon át folytatott politikájáról, ha egyáltalán még szerepet akar játszani a világban.

Mi magyarok, kiknek szövetségeseik iránti hűségét az egész világ untilg ismeri, nyugodtan várhatjuk kimenetelét ennek az élet halálharcnak, amelyben mi magunk is részt veszünk. Nyugodtan: mert a vége nem lehet kétséges, bizhatunk szövetséges vitéz hadseregeink győzelmében.

S ez a győzelem Anglia kíméletlen, embervérben gázoló terjeszkedési és izzorszopolitikáját azok közé a jelentékenyen megszükkült határok közé fogja szorítani, amelyeken túl szabad népek és országok szabad fejlődését a szigetország galádságai többé nem fogják veszélyeztethetni.

A háború adománya.

A hadügyminiszter sbbeli intézkedése, hogy a csáktornyai tartalékkórház mellé Braun dr. fővárosi járóbeteg műtőorvost osztotta be, szükségessé tette a tartalékkórháznak kellően felszerelt műtő teremmel való berendezését. A kórháznak ezirányú felszerelése nagyon fogyatékos volt. Szükségessé vált tehát a műtőszereknek részben való pótlása, elsősorban pedig a nélkülözhetetlen Röntgen-gép beszerzése.

Woslar dr., a tartalékkórház agilis parancsnoka, fáradhatatlan volt a műtőterem berendezése körül. Mégis nagy akadályokra talált. Nem állt rendelkezésére a kellő fedezet, amiből a szükséges gépeket beszerezhetné.

Szerbiai emlékek.

Írta: Kelemen Ferenc.

II.

Egy óra múlva, már a schlepperen voltunk s a gőzhajó nagyokat prűszkölve, fűjva vontatott át bennünket a túlsó partra. A bakáimat emelkedett hangulat fogta el, az ő egyszerű letűk is mintegy megérezte a pillanat jelentőségét s lelkük emelkedettsége a horvát nemzeti himnus szép, dallamos hangjaiban talált kifejezést. Felejthetetlen volt a pillanat, amikor a Száva kellő közepén, felcsendült a bakáimat majdnem könyekig meghatató: »Lepa naša domovino«-ja.

Én az egész idő alatt, sapkámat jó mélyen a szememre húzva, egy korlátunk nekidőlve álltam, s csak amikor a túlsó partra értem, nyitottam fel a szememet. Nem mertem a Szávára nézni!

Szegény jó bakáim!

Azok a piros foltok, a tündérlány habruháján! De a szerb nénikét sohasem felejtem el s ha megtehetem, okvetlenül meglátogatom még egyszer ez életben!

Szerbiában nagy »živio«-val szálltak ki a bakáim, s azon a meredek magas parton immár ellenséges földön, mintha először érezték volna át

ők is — ha nem is a közvetlen, de a közvetett győzelem mámorító hatását. Hogyne, hiszen szerb földön álltak, azon a földön, melyet pár nappal ezelőtt elődeik már saját vérükkel szereztek meg nekünk. Dicső csapataink már messze bent jártak Szerbiában s most ők is ime arra a földre léptek, melyen nekik is rövidesen fel kell majd venniük a véres harcot az ősi, gyűlölt ellenséggel. Egy pár büzdítő szó s én úgy láttam, mintha valami hatalmas lázas érzés fogta volna el a bakáimat, az izmok megduzzadtak, a kezek a bajonettkhez nyúltak s a hősiesség felbuzdulása egyelőre csak háromszoros, zajos »živio«-ban tört ki elemántiris erővel. Büszkeség töltött el, amint végig néztem e látótól csillogó szemeket s nyomban megéreztem bennük azt a hatalmas, katonai erőt, mely aztán mindjárt az első ütközetenben fényes dicsőséget hozott az egész horvát nemzetre.

Az első benyomások tehát nagyon kedvezők voltak. Boldogan, örökök, bátoroságunk, a halállal dacoló elszántságunk tudatában megindultunk a sáros uton Szerbia belsejébe, mely most úgy élt előttünk, mint valami izzó, lobogó, mélyeséges kohó, melyben percekint százak élete olvad el a hősi halálban.

Ki tudja, hogy ez élettől, harci vágytól duzzadó katonák közé, holnap melyiknek teste kerül bele ez embert puszító kohóba?

De a baka lelki életet nem él! Hevesebb felbuzdulása is csak egy percig tartott s a bátor-

ságnak, az elszántságnak az a szelleme, mely egy perccel korábban arcukat, szemüket valami lobogó lelkesedő fényvel vonta be — sem tartott sokáig! Egy-kettőre rendes kerékvágásban van az életük. Marsch, menigi, pihenés, s aztán dudolázza mentnek előre, ki tudja hová, s halálba! De aztán még intinkább tréfásan, mint lehangovala mondják egymásnak a bakák . . . .

Vegyes érzésekkel eltelve meneteltem magam is a bakáim élén, néha-néha visszazentem oda, hol most immár már a hátunk megett csendesen folydogál a Száva. Aztán megint megremegtem egy percre. Az a hablény, azokkal a véres foltokkal sehogy sem ment ki a fejemből . . . .

De most egyszerre, mintha valami fehér léccé látnék magam előtt a távcliban, mi az, csak nem valami kereszt?!

Igaztottan, halkan meneteltünk előre s egy pár pillanat múlva ott voltunk mindnyájan: az útszélén eltemetett hős sirjánál.

»Evo jedan križ, evo jedan križ«, hallom egyszerre több bakámtól. »Halt« mondom nekik s magam lemegek az egyedülálló sírhoz. Egy marék földhányás, egy kis lécc a tövében. — Irtozatos érzés fogott el, egy pillanat alatt átéreztem az emberi élet minden fájdalmát. Örjási erőfeszítéssel tudtam csak visszafojtani a személgámmra touló könnyet. A bakák némán tekintették rám. Az ő szívükbe is útát talált a kegyelet nemes érzése. Egyik-másik már egészen megfellekveze

S hogy a tartalékkórháznak ma mégis klinikaszertü berendezése van, ahol minden egyes beteg és sebesült katonai gyógyulást talál, Csáktornya társadalmának az érdeme, melyhez Viola Vilmos dr. tanácsára Wošlar dr. bizalommal fordult Szalmay József járási főszolgabíró védnöksége alatt a tisztikar részéről különösen dr. Pfeiffers főorvos, Déry őrnagy s Wošlar ezredorvos s a polgári társadalom körében Szalmay Józsefné úrnő s dr. Viola és dr. Wolf orvosok fáradságtalan agltatójára rövid 48 óra alatt 5022 K gyült egybe gyűjtés útján, melyből egy kis utánpótlással a 5400 K-ba kerülő Röntgen-gépet a tartalékkórház részére megvásárolták.

A Röntgen-gép azóta dr. Barón múlt főorvos szakavatott vezélése alatt áldásos tevékenységet fejt ki. Már 300 nál több esetben vették igénybe a gépet s állapították meg vele a bajt és tették lehetségessé a sebesült katonák biztos gyógyítását, egészségük teljes helyreállítását.

A kórházi orvosi és tisztikar kezdeményezésére a társadalom s a katonai altisztikar áldozatkészségéből tehát a tartalékkórháznak Röntgen-gépe van, mely nemcsak a jelennek, de a jövőnek is szól. A háború démonja szűlte, de áldásait a jövőben Csáktornya fogja élvezni. A kórházi tisztikar ugyanis a Röntgen-gépet, felszerelésével együtt, Csáktornyanak ajánlotta fel. A háború befejezésével tehát teljes berendezésű Röntgen laboratoriuma lesz Csáktornyanak. Azután Csáktornya polgári orvosi veszik birtokukba a Röntgen-felszerelést, hogy azt az emberiség javára értékesítsék.

Az orvosi és tisztikar lovgaiassága annál nagyobb, mert a Röntgen-géphez a maga részéről 856 K-val járult, amiért a város társadalmi részéről tiszteletteljes hálaóra számíthat.

A Röntgen-laboratorium céljaira a következők adakoztak: gróf Festetics Jenő 400; Székely és Poslusny 300; Csáktornyai Tak-pénztár, Muraközi Tak-pénztár 200—200; Csáktornyavidéki Tak-pénztár, Antonovics József, altisztek 150—150; dr. Barón főorvos és családja 110; dr. Wošlar ezredorvos, Ludwig főhadnagy, Scheffer Rezső, Vajda Elemér és Andor, Murai Róbertné 100—100;

katonai voltáról, jámbor civil szokatához híven levette fejről a sapkát. Visszatartam.

Aztán felállítottam a 200 bakát a sir köré. Mélységes csend. A temető, az elmulás enyészetének érzése lopódzott a szívembe. Egyik-másik bakám, hol a sirra, hol réám tekintet.

A siri csendben kommandó hangzik!

»Beim Fuss!»

»Zum Gebet.«

Némán, meghattottan fogja a baka a puskáját, lábához állítja, aztán mint egy ember 200 kéz emelkedik a sapkához. Egyik-másik baka szemében könny. Templomi, sőt temetői meghatottság. — Minden szem a hős sírjára tapad. — A tekintetek mélyen a sirdombra szegeződnek s a barátoknak, a fegyvertársaknak a tekintet koszorújából fonódik a hős teste köré a dicsőség glóriája.

»Vom Gebet.« Kétszáz kéz, feszesen, egyszerre csap le az oldalfegyverre s e mozdulatnak ütemes, csattanós hangja volt a hazáért, dicső halált halt s most itt a sáros út mentén porladó hősnek barátaitól kijáró, disztüze....

Fájdalmas érzéssel búcsúztunk el a hős sírtól, némán, lehangoitan masiroztunk a bakám tovább. Magam is mintha fáztam volna....

A távolból pedig ép e percben hallották a nehéz útegek bömbölésének, sűrű nehéz moráját.

iff. Neumann Miksa 70; Dobó Lajos, Ladivics főhadnagy, Mesterich Aladár, dr. Hajós Ferenc, Levitus, őzv. dr. Krasovec Ignác, Déry őrnagy, dr. Pfeiffers főorvos 50—50; Rosenberg Lajos, Pethő Jenő, Neumann S. utóda 40—40; Kirnbauer százados, dr. Viola Vilmos, őzv. Csikvádi Mártonné, Gőzmalom, Hódosi Vilmos, Ker. nőgyógyász 30—30; Szöltes főhadnagy, Löbl Rezsőné, Csáktornyai Chewra Kadisab, B. B., Izr. nőgyógyász, Rocsics 25—25; dr. Klein, dr. Gordani, dr. Kovacsics Ferenc, Heilig József, dr. Wolf Béa, Mayer testvérek, Rosenberg Rikárd, Straha testvérek, Wollák Rezső, dr. Isó Viktor, Szalmay József, Schöberl hadnagy, Morandini Bálint, Hajas József, Székely Vilmos, Kayser Lajos, Graner testvérek, Meider Mór, Strausz Sándor 20—20; Kaczu Mihály 16; Nauta főhadnagy, Horváth főhadnagy, Dervaric hadnagy, Herzer Izidor 15—15; Richtmann főhadnagy, Szidon főhadnagy, Prusatz, Antonovics Antal, Mózes Bernát, Rosenberg Rezső, Pálya Mihály, Lukofnák Bernát, Hirschmann Leó, dr. Gängerné, Kelemen Béla, Neufeld Lajos, Szalmay Józsefné, Binder Károlyné, Benedikt Béláné, Földes Mór, Kayser hadnagy, Duza, Kayser főhadnagy, Csakathurner Armin, Hirschmann Adolf, Pátkai Jákó, Benedikt Hermann, Sárosi István, Prückler Károlyné, Pick Henrikné, Scheiber Mórné, Kertészné, Szent Ferenc-rendi zárda, Rosmann Róbert, Steinberger Phoebus, Simon Lajos, Heilig József, dr. Hidvégi Miksáné, őzv. dr. Schwarz Albertné, Dénes Béla, Ruttkay főállatorvos 10—10; Gold Ferenc, Rosenberg Kálmán, Hencsey Gábor, Pollák Gyula 6—6; Zvolinszky hadapród, Freller hadnagy, Haffner, Schettels főhadnagy, Weisz Sándor, Bolgár Benő, Pecsornik Ottó, Baumann Zsigmond, Mastnak József, Moselig, Baier Samu, N. N., Szabó főhadnagy 5—5; Liszky Jenő, Hirschsohn Henrik, Borsné, Deutsch Salamon, Rosenfeld Jakab 4—4; Szekeres András, Kántor Bernátné, Illés 2—2; Meider Albert 1 K t.

A Muraköz t. olvasóihoz.

Igaz tisztelettel hozzuk lapunk nagybecsült olvasóinak tudomására, hogy lapunk előfizetési árát 1916. január 1-től könnyűtlennek leszünk felelni. T. olvasóinknak bizonyára tudomása van arról, hogy a fővárosi lapok már egy év előtt emeltek az árakat; sőt vannak lapok, melyeknek az áremelkedés több ízben is bekövetkezett. Áronsólóképpen cselekedtek a külföldi lapok is, melyeknek előfizetési ára szintén jelentősen felszokott. A Magyar Újságírók Országos Szövetele ebből kifolyólag a vidéki lapok árának emelését is elhatározta. A drágulás már október elsején lépett életbe. Mi azonban csak most határoztuk el magunkat az áremelésre. A Muraköz előfizetési ára eddig 8 K volt. Dacára lapunk kényelvűségének, hirlapunkat nemcsak terjedelmesebbé, de szerkesztését is nehezebbé teszi, három évtizeden át a régi ár mellett maradtunk A drágasági viszonyok azonban, melyek a papírt, festéket s minden egyéb nyomdászert 50—100%-kal megrágítottak s amellet a munkabért is többszörösen emelték, kényszerítettek arra, hogy a régi előfizetési árt mi is csekély két koronával, tehát évi 10 koronára emeljük. Mután az áremelésre a rideg viszonyok kényszerítettek, számítnak a t. olvasóközönség szives

elnézésére s további támogatására, melynek érdekeit, mint eddig, a jövőben is, fokozott mértékben szolgálni fogjuk.

A Muraköz kiadóhivatala.

K Ü L Ö N F É L É K .

Az Isonzó partján.

Zug az ár, rohan a víztömeg.
Kanyarog sebeten ide s tova.
„Máskor csendes, néma folyó te!
Mért futsz-szaladsz, merre, hova?”

„Nézd tajtékzó habom mily piros!
Embervér színezi hátamat.
Vad, rémes, átkos csata folyik
S ömlik belém forró vérpatak.

Kéklő tükromón a napsugár
Kis halakkal már rég nem játszott
S a régi fürdőseger helyett
Uszik nem egy, nem! Szá! . . . de halott.

Tiszta vizem már könnyektől sós
Árvák, özvegyek sirták tele.
Futok, rohanok messzire, hol
Nem fúj a halál hideg szele.”

Zúgva szalad . . . úsznak a holtak
Lehajló ágakkal gyászolják
A parton a szomorú füzek . . .
S harmatkönnyekkel elstrájják.

Lecsendesült a bős, vad folyó
Nem rohan már . . . és a halottak
Oly szeliden úsznak tetején
Ők már boldogok . . . a habok
Lassan, csobogva elterülnek
Fehéren . . . a béke tengerén.
Olasz harctér 1915. XI. 10-én.

Fenyves Dániel.

— **A nőgyelet kérése.** Hogy az iskolás szegény gyermek a szokásos karácsonyi ajándékokban az idén is részesülhessenek, a helybeli Ker. nőgyelet Csáktornya jósvízü társadalmához eső szözzattal fordult. Felkéri a dual héten tartott vál. gyűlésből kifolyólag, hogy ha valaki esetleg áldozni akar a szegény gyermekek részére viselt ruhát, láb-belit, fehérneműt vagy pénzt: ebbeli szives adományait az I. számú ovodába küldeni sziveskedjék.

— **Közgyűlés.** A »Csáktornyai Társas-kör« jövő vasárnap, azaz december hó 12-én délután 4 órakor a kör helyiségében rendez közgyűlést tart. A közgyűlés tárgyai: 1. El-nőki megnyitó. 2. Ttkári jelentés a választási mánny 1915 évi működéséről. 3. Pénztársi jelentés a kör 1915 évi pénztárállapotáról. 4. Az 1916 évi költségvetés megállapítása. 5. Hirlapok albertlebe adása. 6. Esetleges indítványok. — A kör elnöksége ez uton tiszteletteljesen kéri a tagokat, hogy a közgyűlésen minél nagyobb számban megjeleni sziveskedjenek.

— **Hatósági husszék.** Hogy Nagykanizsán mennyire rajta vannak, hogy a kormány maximális árai érvényt nyerjenek, kifünik abból is, hogy Nagykanizsa hatósági szükségesnek látta egy hatósági mézarszék felállítását. A mézarszék mult csütörtökön nyílt meg. A hatósági székben egyelőre csak sertéshúst és zsírt mérnek, de kiállítás van rá, hogy az üzemelt marha- és borjúhús mérésrel is nemsokára kibővítik azt. A hatósági székben a sertéshúst és zsírt 20%-kal olcsóbban kapja a közönség, mint a többi mézarszékben. A zsír kilóját e helyen a közönség 6 K 40 f. helyett 5 K 20 filérért kapja. Nagykanizsa előjáróságának

ezzel az intézkedésével nem az a célja, hogy a henteseket becsületes keresetüktől megfosssa, hanem csupán az, hogy mindaddig szolgálja a közönség érdekeit, amíg a mészárosok és hentesek belátják, hogy a jelentékenyen csökkent élő sertésárak mellett mai busárikaik tarthatatlanok s amíg azokat normális mértékre szállítják le. A nagykanizsai hetivásár óriási disznófelhajtása s a sertésárak rendkívüli csökkenése indokolta teszik a hatóság intézkedését. Mivel Csáktornyan is jelentékenyen esett a sertések piaci ára, remélhetőleg nálunk is olcsóbb lesz a sertésbús és zsir!

— **A rokkant katonák kitüntetése.** A közös hadügyminiszter elrendelte, hogy mind azok a rokkant katonák, kik mindenkor becsülettel teljesítették kötelességeiket s közben váltak rokkantakká, kitüntetését kapják. A rokkantak illetén való összehajrása folyamatban van.

— **Ujrasorozzák a lovakat is.** A honvédelmi miniszter rendeletet bocsátott ki, amely szerint 1916. február 15-től kezdődőleg a lovakat, szamarakat, öszvéreket, öszvérszamarakat, felszereléseket, kardélyokat, kutyakardélyokat, szánokat és szekereket újból szemle alá fogják venni. A szemle előmunkálataival a katonai ügyosztályokat bízta meg a rendelet.

— **Felmentett tanfelügyelő.** Zalavármegye kir. tanfelügyelője, Szirmai Miksa, a legutóbb megtartott népfőlkéltői szemlén alkalmasnak minősített. Mint értesülünk, a kir. tanfelügyelő, Balás Béla dr. vármegyei főispán javaslatára, mint nélkülözhetetlen, a népfőlkéltői szolgálat alól ideiglenesen felmentett.

— **Adományok.** A drávavásárhelyi áll. iskola gyűlése a harctéren küzdő véreink meleg téli ruhaneművel való ellátására. Drávavásárhely község 10 K. Filipich Lajos 6 K. Márczius N. káplán 5 K. Rántes Menyhért, özv. Sráy Józsefné, Vreszk Vircze, Hellebrandt Ferenczné, Horváth Sarolta, Marinovics Ferenc, Szlávik Róza, Hrescs György, Keleti Samu 2—2 K; Tóth Dezső, Burgolt István, N. N. Csáktornya, Csaka-hurner Ella, Moharics János, Deutsch Adolfiné, Meider Morné, Iváncsics Györgyné, Bukovec József, Krátics Teréz, Glogovecz József, Novák Ferenc, özv. Szlovencsák Gézané 1—1 K. Szrucz Imre és Csarnacsák István 40—40 fill., összesen 52 K 80 fill. Mely összeg a fenti célra a Központi Jóléti Irodának Nagykanizsára beküldetett.

— **Elismerés.** Zalavármegye főispánja, Malek Margit ligetvári óvónőnek, mert a község serdültebb leányait maga köré gyűjtve, egy a mult, mint az idejében, a hazáért küzdő katonák részére téli ruhákat köttet: elismerését és köszönetét nyilvánította. Mi ehhez azt a megjegyzést fűzzük, hogy bizonyára így megy ez minden községben.

— **Az 50—55 évesek bevonulása.** A november 30-ikára összehívott hadi országgyűlés elé terjesztett törvényjavaslatok közt az 50—55 évesek hadi célra való felhasználásáról szóló törvényjavaslat is foglalt helyet. A javaslat a honvédelmi miniszter kijelentése szerint csakis a munkások sorozására és behívására vonatkozik. A javaslat három szakaszhoz áll. Az első szakasz felhatalmazza a miniszteriumot, hogy a hadicélokra szükséges személyes szolgálatokra rendkívüli szükség esetén az 50 éves kort betöltött, de 55. életévüket még nem haladott munkásképes férfiakat igénybe vehesse.

Ezek az egyének csak a magyar szent korona országain belül a hadrakelt hadsereg köréle mögött és egyhuzamban, legfeljebb hat hétre vehetők igénybe. Ugyanazon személyek ismételt behívása csak a szolgálatuknak egy-két hónapi megszakítása után történhetik. A második szakasz szerint ezek a hadiszolgálatra bevonult egyének akkor is tartoznak megmaradni szolgálatukban, ha a háború alatt az 55. életévüket túlhaladják. A harmadik szakasz szerint a törvény kihirdetése napján lép életbe.

— **A háború.** A világháború összes események a balkánháború eseményeiben zsugorodnak össze. Másut a harc ugyszólván szünetel, hogy a balkánháború befejezéséhez közeledjék. S ez tényleg már meg is történt. A szövetséges hadak körülbelül fészta munkát végeztek. Prisztinát 10 napi legelkeseredettebb harcok árán elfoglalták, melyek folyamán a szerbek huszezer foglyot veszítettek. Halottjaik és sebesülteik száma sem kisebb. A szerbek veresége retentenes volt, mert csaknem egész tréniük és tüzérségi felszerelésük is a győzők zsákmánya lett. Prisztina elfoglalásával szabadabb a szövetségesek offenzívája Montegró ellen, melynek határait úgy Plevlje, mint Ipek irányában már átlépték. A bolgárok Prizrendet is bevették, miközben 17 ezer foglyot ejtettek, 50 tábori ágyút és tarrackot, valamint 20 ezer fegyvert. Péter király, Sándor trórörökös, Pas cs. miniszterelnök is jelen volt az ütközetnél s annak rájuk nézve szerencsétlen befejezése után, egyik verzió szerint lóháton, másik szerint eroplánon menekültek. Péter király hír szerint nagyon beteg. Állapota annyira komoly, hogy az orvosok már az életét is féltik. Most még csak Monasztir van a szerbek birtokában. Ha azt is elvesztik, egész Szerbia a szövetségesek lábainál hever. Az antant seregei sem boldogulnak a bolgárokkal szemben. Sőt nagyon válságos helyzetben vannak, mert az egész angol-francia hadsereg, kivéve a Blassic-hegytől délre Strumca ellen operáló osztagokat, a Vardar és Cerna szögletében körül van zárva. A franciák itt állítólag közel 20 ezer halottat veszítettek. — A Balkánon kívül nagyobb élénkség az olasz fronton van. Az Isonzó mentén iszonyúan erőlködnek az olaszok, de hasztalan a fáradságok, mert minden támadásukat hőiesen visszaverték hős csapataink. Különbösen Monte San Michale és San Martino ellen intéztek heves támadásokat az olaszok, melyek azonban tűzünkben mind összeomlottak. — Az orosz harctéren a harcok szünetelnek. Megállapodást nyert, hogy ott küzdő csapataink november havában 12 ezer orosz fogtak el s 32 gépfegyvert zsákmányoltak. — A nyugati harctéren változatlan a helyzet s Dardanelláknál is szünetel a harc.

— **Állandó mozi.** A Rákóczi-utcai állandó moziban a mai előadásoknak a következő műsorok van: Az ellenséges frontól; Az új ruha (humoros); Az üstökös (dráma, 3 felv.) Scfför kisasszony (vígját. 2 felv.).

— **A kárpáti hó** címmel a karácsonyi könyvpiacon jelenik meg Szabó István háborus könyve, amely közvetlen átélések alapján ad plasztikus képet azokról a gigantikus küzdelmekről, amelyek az elmúlt télen két fogalmat vontak be örökéletű patinával: A honvéd nevet és a Kárpátokét. A szerző, aki maga is honvéduiformisban küzdött

végig ezeket a harcokat, a fővárosi napisajtó és a hetilapok kérésére írt hasábjairól gyűjtötte össze azokat a novelláit, cikkeit és színes leírásait, amelyek már csak a közvellen átélés miatt is, kell hogy mindenba dokumentumai maradjanak a magyar honvédek harci dicsőségének. A tíz íves kötet december közepén hagyja el a sajtót Budapestten Harangy Jenő művészi címkéjével s ugyanott Benkő Gyula cs. és kir. udvari könyvkereskedésében, vagy Székesfehérvárott A Dunántul szerkesztősége címén vagy bármely könyvkereskedésben már most megrendelhető.

— **A hadifoglyok után nem fizet az állam.** A kormány egy rendeletet adott ki, melyben értesíti a hadifoglyok munkaadóit, hogy a hadifoglyok után semmiféle díjat nem fizet, ellenben ruházatukról gondoskodik. A kormány rendeletében intézkedik arra az esetre, ha netán a munkaadók ily feltételek mellett tartani a foglyokat nem akarják, 8 napi felmondással visszazadhatják. Ha a foglyok polgári ruhát kaptak időközökben, azok fehér olajfestékkel látandók el, hogy felismerhetők legyenek.

— **A sajtó és a hadikölcsön.** Teleszky János pénzügyminiszter meleghangú levélben mondott köszönetet az újságíró testületnek elnökeinek azért a lelkes agitálásért és buzgaloméért, amellyel a sajtó munkásai a harmadik hadikölcsön-akció fényes sikerét előmozdították és megeremelték. A sajtó — írja többek között a miniszter — nemzeti életünk e nagy hivatást betöltő szerve, teljes mértékben átértézte és átértézte a harmadik hadikölcsön minél nagyobb sikeréhez fűződő elsőrendű politikai, pénzügyi és közgazdasági érdekeinket és odaford készséggel állott a nagy ügy szolgálatába.

— **A zsir, a szalonna és a sertésbús árának maximalása.** A hivatalos lap ma közli a miniszterium rendeletét a disznózsírért, szalonnáért és sertésbúsért követelhető legmagasabb árak megállapítása ügyében. A rendelet szerint a jövő évi január 16-tól kezdve havonként, fokozatosan csökkenteni fog a zsir ára. A maximális árak a rendelet szerint így alakulnak: December 16-tól január 15-ikéig: a zsir kilója 7 korona, a háj 6 korona 60 fillér, a friss nyers szalonna 6 korona 20 fillér. Január 16-tól február 15-ig: a zsir 6 korona 50 fillér, a háj 6 korona 10 fillér, a friss nyers szalonna 5 korona 90 fillér. Február 16-tól március 15-ig: a zsir 6 korona, a háj 5 korona 60 fillér, a friss nyers szalonna 5 korona 40 fillér. Március 16-ika után: a zsir 5 korona 50 fillér, a háj 5 korona 10 fillér, a friss szalonna 4 korona 90 fillér. A friss sertésbúsnak, az elkészített szalonnaféléknek és az összes sertésbús készítményeknek maximális árát a törvényhatóságokban az elispán, állapítja meg. Az armaximálást december 16-ig el kell végezni és közhírré kell tenni. A maximális árak a termelővel való forgalomra vonatkoznak. A maximális ár megsegése kihágás, melynek elkövetőjét két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtják.

Szerkesztői üzenet.

„Édes anyám a táborban“ jövő számunkban közöl. tk.

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime prednika u Csáktornya

Izdateljstvo:
knjižara Strausz Sandora
kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povučijlivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedenkrat i to: svaku nedelju.

Predplatna ožna je:
Na celo leto . . . . . 8 kor.
Na pol leta . . . . . 4 kor.
Na četvert leta . . . . 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fill.

Obznane se poleg pogodbe i faj računaju.

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Suradniki:
PATAKI VIKTOR i SRÁY FERENCZ.

Izdatelj i vlastnik
STRAUSZ SANDOR.

Konec svakomu taboru.

500 štukov su srbi izgubili. - 130 jezer polovljenih srbov. - Petar kralj se je hotel vumoriti. - Srbski ministarski činovnici su rezpušćeni. - Put je sloboden iz Budimpešte do Konštantinapolja. - Kervava srčba vu Macedoniji. - Petar kralj na Kosovimpolju. - Gallvitz general pred Ūškübum. Zanemite novosti. - Karagyorgyevics Peter.

Kak stojimo na bojnopolju?

(M. J.) Vu Srbiji je naša i nemška vojska tabora vre dobila, ar je ćelu Serbiju prevzela. Srbska vojska vezda vu Črnogoru i Albaniju retirira i med planinama se skriva. Od kada smo na novo počeli tabor proti Serbiji, od onda je srb polovicu svojega vojničtva izgubil neračunajuć one srbske vojnike, koji su svoje regimente ostavili, pak su dimo odisli vu svojih selah.

Vu prošlim tjednu predalo se je nam. nemcom i bulgarom svegaskupa 49.200 vojnikov, odzeli smo od njih 107 štukov, 50 velikih mužarov i 26 mašin-puskah.

Naši, nemški i bulgarski šeragi vezda tiraju dalje srbsku vojsku, ar nije dosta, da su Srbiju do kraja prevzeli, nego hoćeju k tomu srbski šerag vuništiti. Zbog toga ga tiraju i prek srbske granice vu Črnogoru i Albaniju, dok jih gde do kraja poloviju i reztiraju, tak da niti jeden vojujuć srbski vojniki neostane. Onda bude kraj srbskomu ratu, gda bude srbska vojska do kraja vunišćena. Na to se trsaju vodje naših, nemških i bulgarskih šeregov. Vu trih stranih naganjaju i stiskavaju šeragi srbe. Jeden del naših i nemških vojnikov prek Kosovogapolja, drugi del naših vojnikov pri bosanskoj granici, tretji del bulgarcov kre granice Albanije se trsaju vudarac dati srbskom vojničtvu.

Zima je velika vu a'banijskimi i črnogorskim planinama, vu nizinah pak veliko blato, ali za to naši i saveznički šeragi nikaj nisu trudni, nego s takvom oduševljenjem, s kakvom su počeli, idu naprej, da vu rukami s božjem bićom kaštiguju one, koji su sebi i drugim narodom tuliko zla i nesreće priskrbeli.

Za srbskoga kralja nigdo nikaj nezna. Negdi se je skrill vu Črnoigori. Ov stari krivec, Petar je svojega orsaga, svoj dom, svoju korunu i svoju vojsku izgubil. Francuzi su za njega i za njegove sine luftbalone poslali vu Črnogoru, da bude mogel po zraku pobeći vu Taljansku.

Petar kralj gda je videl, da je njegovu kraljuvanju kraj, vmoriti se je hotel

na Kosovopolju, ali sin njegov je suprot stal tomu.

Francuz je pomoć poslal srbov, kak to znamo, ali ova pomoć je vre zabadava došla. Srbov vre nemre nigdo pomoći, nego bude dobro, ako nebude i ova francuzka vojska do kraja vunišćena. To bu se na skorem i dogodilo, ar su ju bulgarski vitezi vre nekolikoput nadvladali i zbili.

Moremo reći, da se je srbski tabor vre do kraja zvršil. Srbski kralj je pobeći moral iz svojega orsaga, tak takaj i njegvi ministri, činovnici su rezpušćeni, tak vezda nema, gdo bi ovoga orsaga kormanil. Korman Srbske zemlje je vu ruke vzela naša vojska, kajti Srbska vezda k nam spada. Kaj bude na dalje z srbskom zemljom, o tom bude se onda govorilo, gda budu se konferencije zbog mira držale.

Gdo bi to misil pred jednom letu ošobito od srbskih i ruskih stranih, da bude se to tak pripetilo? Rus je srbov obećal Horvatsku, Slavoniju, magjarski Banat, Bosniju, Dalmaciju. Srbskoga kralja sina je srbska vojska vu Srěmu vre okoronila, za slavenskoga kralja. A eto! niti za jeden korak zemlje nema iz svojega orsaga.

Za trgovečki svēt jako je važno, da je put sloboden iz Hamburga prek Berlina, Budapešte, Belgrada i Sofije vu Konštantinapolj. Nove granice, novi orsagi i nove okolnosti budu na Balkanu. Samo ljudi ostaneju oni, koji su do vezda bili. Najvešša stran Srbije bude se k nam priktopila, jeden del bude iz nje dobila Bulgarska i Turska. Srbski puk bude zasigurno bolje živel i srećneši postal med nami i pod kurnom Svetoga Štefana, kak je živel i srećen bil pod kraljom Petrom i pod njegovimi ministri, koji su toga naroda na nikaj spravili.

Srbi su izgubili vu tem novim ratu 130 jezer polovljenih i okolo 100 jezer mrtvih i oranjenih vojnikov. Ostalo je još okolo 70 jezer srbskih vojnikov, koji pod strahovitom mukom bežiju vu Črnogoru i vu Albaniju, ar nemaju kaj za jesti. Od srbskih šeregov smo do vezda više, kak

500 štukov odzeli. Ostale druge su zakopali, na nam nepoznatih mestah, ili vuništili.

Velike bitke su na taljanskoj granici, ar bi taljani pod silom vdrtili hoteli osobito pri Isonzoju vu našu državu. Ali makar kuliko i kuliko jih navaljiva na naše sance, nemreju prek granice, ar jih pravi pekel ćeka od strane naših vojnikov, koji jim nedopustiju, da bi vu naše sance dospeli.

Vu Russiji i vu Francuzkoj sve stoj tak, kak pred jednim tjednu, tojest niti vu ovih mestih nedamo nazaj nikaj, kaj smo od njih odzeli.

Znameniti dogodjaj bil je vu prošlim tjednu, da je nemški cesar Vilmoš 29 oga novembra vu Beću pohodil našega kralja Ferenc Jožefa. Stanovniki bećanski su nemškoga cesara s takvom oduševljenjem pozdravili, da tomu para nema. I naš ministerpredsednik grof Tisza István bil je na doček nemškoga cesara pozvan. Cesar Vilmoš se je s grofom Tiszom na posebnoj audienciji spominal.

Karagyorgyevics Peter.

Sad, kad je Karagyorgyevics Peter begunec nastal i zgubil je srbskoga tronuša, spišemo našim čitateljom, kak je Peter na srbski tronuš došel.

Trinajst lét bude juniuša meseca, da na belgradskim grobju vu stari kapelici jedno noć čisto staha pokopali su Obrenovics Sandor srbskoga kralja i njegve žene Masin Draga rezmercvajjeno mrtvo telo. Kripte nęga bilo vu kapelici, strgali su gori poda, skopali su grabu i vu prostih rakah deli su na vekivećen pokoj kraljskoga para. Dva proste dervene križe su nastavili, na koje su s ćerlenom krajdum ovaj prosti napis napisali:

Obrenovics Sándor
Masin Draga

Drugo nikaj. Kad su popitali sad staroga jamara, kaj se dogadjalo stemi grobi, jednostavno odgovoril je, da nigdar nišće je nę pohadjal grobe, jerbo Obrenovicsevoга groba nišće je nę utal pogledati ili jeden

cvet posaditi. Karagyorgyevics familije prijatelji ne su to dopustili nikomu, oni još i preč groba su srčbu imali na prvešega kralja.

Kad su zaklali kralja, strahoviten položaj je bil vu Belgradu. Obrenovics dinastije prijatelje na vulici, vu krčmi ili doma na stanu polovili su i odvlekli su je vu Kalimegdan vu takve reste, koji su pod zemljum. Sad su se reštov stanovniki premenili. Koje je Obrenovics Sándor da zaprti, sad su vun bili spuščeni. Vnogo takvih je došlo opet na svét, za koje su mislili, da su već zdavnja vumrli.

Zatem je došlo vréme. da kralja zebe-reju. Velika vručina je bila ovaj juliški dan Belgradeki stanovniki, koji su se sprest-rašili po nečimurnim činom, ně su nikakvo veselje kazali. Pred njimi je ovaj dan takov bil, kak i svaki drugi prosti dan. Soldačka partija, koja je zaklala kralja, straho je bila pred skupštinom, jerbo iz orsaga takvi glasi su došli, da muzki ablegati, mali kraljičci vu svoji okolici, niti čuti nečeju od Karagyorgyevics Petra, neg republiku hočeju vun skrličati. Na zbiranju Mikšics major, koj je prvi strelil na kralja, je vodil svakojačke odsvušańje posle. Petdeset i triput su strelili onu zanemito noč vu belgradskim konaku, jerbo krvoloki presegli su med sobom, da svaki dužen bude strélati, k tomu pak je svaki jedenput sabljum vudril mrtvoga kralja i kraljicu.

Mikšič major spametno je vodil posle, vnogo ljudstva je vu Belgrad dal dotirati, da skim vekši krič bude na sbiranju. Krvoloki od početka su dosta vu veliki pogibelij bili, jerbo srbska armadia, srbska soldačija něje bila zadovoljna stém, da su nekoij oficiri kralja zaklali. Došel je glas, da kra-gujevacski regiment preblizava se k Belgradu, da polovi krvoloke. Jeden srbski regiment, koj je blizu Belgrada bil, stém nakonenjom išel je već proti Belgradu, ali krvoloki rezgovorili su oficire.

Poldrugu vuru je terpelo sbiranje vu skupštini. zatem su se odprli obluki i Šivkovics fiskalijuš iz jednoga obluka zakričal je :

Zivio Karagyorgyevics Peter !

Jeden lépi dan juniuša meseca je ulazil Peter kralj vu Belgrad. Novi kralj dugo je dal čekati na se. Na kolodvoru sedmoga regimenta jedna paradna kompanija je stala, visoki oficiri, vu jednim čoporu svi krvoloki, vu drugim čoporu opet ablegati, magnatuši, svećeniki i t. d. Kraljski vlak redovito točno je navaden na kolodvor dojt Peter kralja vlak ngdi se jako dugo mudil, poleg toga veliki nemir je nastal med krvoloki. Ob deveti vuri bi bil moral ncvi kralj vu Belgrad dojt, kad je pol deset bilo, još je ně nikakov glas došel. Počeli su med sobom se spominati, da jed-na susedna država nepusti vlaka dalje.

Okolo desete vure je stopram došel telegramm, da se preblizava vlak i za nekoju minutu štuki su pokali. Zlamenuvali stém, da je vlak na srbski zemlji.

Karagyorgyevics Peter je bil prvi, koj je iz vlaka vun stupil. Več je onda stari človek bil, preč šesdeset lét, lasi su mo već sčri bili. Svakomu je reč ponudil i sva-komu se je prekazal, samo da je do Mikšič majura došel, vkraj se je obrnul. Pottam, kad su ga drugi opominuli, da naj ne sbantuje tak Mikšiča, išel je k njemo i s

nekojom rečjom zahvalil mu je, da je tak lépi red držal vu Belgradu.

Zatem su opet počeli štuki pokati, zvo-niti i bande igrati. Tak su sprevodili novo-ga kralja vu konak, koj je pred nekojim danom, kakti jeden prosti človek vu jednim malim švajcarskim varašu živel. Denes je opet dalje od Belgrada, kak je da bil.

Denes je vu Prizrenu, ako je već ně moral dalje pobeći. Nazočen je bil na Kosovim polju gde su mo tak širom rezbili šerega, da ga više nigdar nebude skup pobal. Kad je videl, da Srbia je stém propala, zel je naprè revolvera i skončati se je štel. Sándor sin mu je iz ruke strgal nevarno stvar i on ga je vu Prizren poslat, kam su i svi drugi ministri i ablegati pobešli. Tak se je dokončala srbska kraljevina i tak je Peter kralj zgubil kurunu, koju je samo preč Sándor kralja mrtvoga tela mogel dojt. Peter je tak slab nastal, da samo med dve-mi soldati more iti. Siloma je štel tam vumrėti, gde je Srbia propala.

Lušković srbski glasoviten pesnik, kad je videl kralja, da se vumoriti hoče, zel je revolvera i vu glavu se je strelil, jerbo něje štel duže živeti bez domovine, takodjer i Glišics ezredeš se je tam na lice mesta vu glavu strelil i odmah je vumrl.

Ministerium se je reztepel i stém srbi službeno su previdli, da Srbije něga više.

Kaj bude sad Srbium to neznamo, samo tuliko vidimo, da Srbia do kraja je propala. To pak ji je od pravičnoga Boga bilo odredjeno.

Zanemite novosti.

Peter kralj na Kosovimpolju. Vu Monastir 25 ga novembra četiri jezero srbskih regrutov je došlo preč Albanie, koje su srbi proti Prilepu poslali, barem su dobro znali, da bulgarci tam dobre šance i vekšega šerega imaju. Bulgarci su srbe vu jednim kotlu počekali i koje ně su postrélali, one su polovili. Takodjer Bojovics srbski general i drugo misel je imel, to pak je, da nazat zadobi kacsaniki liniju, razmi se, da stoga opet nikaj něje moglo biti. Srbi već nĕmaju takvoga šerega, skojim bi barem nekaj mogli skazati.

Srbsko soldačko zapovedništvo vu Prizrenu je. Srbskoga šerega jedna menjša i spotrta stran preč Ipeka vu Montenegro se žuri, druga stran, koja je još vu hujšem položaju, preč Dibre vu Albanie se vleče preč visokih bregov, na kojih je sad meter visoki snég i puti, koji su još bili, svi su s negom zapuhani. Srbi poleg toga niti naj menjše štuke nemoreju sobom voziti. Tak su i strénom, koj jim nemore stroška voziti i poleg toga vnogo gladujeju. Najvekše zlo pak je, da nemoreju kruha dobiti.

Peter kralj je vu Prizrenu, kam ga je Sándor kraljič spravil, kad je na Kosovimpolju skončati se štel. Vu Monastir dan, na dan dojdeju srbski ablegati, mednjimi je i Nikolics skupčine prezeš.

Predi kak su iz Kraljevo morali pobeći, Gruič odsvušańjoga ministeriuma tajnik sva orsačka pisma je vu ogenj hitil.

Jovanovics odsvušańjih poslov minister vu Raški skup je pozval sve orsačke i ministarske činovnike i suznatami očima odпустиł je sve. Govor je držal vu kojem

batrivil je svoje činovnike, da opet bude došlo vréme, kad vu službu budo mogli stupiti. Stém se je Srbia i službeno res-tepla.

Nikita, montenegrovski kralj, ostavil je Skutari varaša, da pred nesrečnoga srbskoga kralja ide, koj se preblizava s nekojim ministrom, koj je još krenjega ostal.

Nekoje srbske čete ostavile su kacsaniki željezničku liniju i po onih putih ideju vu Albanie, koji proti Skutari, Durazzo i Santi Quaranta vodju. Od Ŭšküba do Mitrovice čeli put je nemcom, magjarom i bulgarcom vu rukah. Bulgarci navalili su se na one srbske čete, koje su od Kacsanika došle i širom su je rezbili.

Visoki srbski oficiri serdito na glas spořaju antant saveza. Tak veliju, da antant hotonce ostavil je Srbui i dopustil je, da pogine, koju sad već nemoreju obraniti. Pašič ministerprezident zadnje dane takodjer je vu Prizrenu bil i strahovito je zalosten i sportri, da antant něje štel za vremena pomoč poslati Srbiji. On je još jedini, koj tak misli, da antant savez povremenu još jedenput bude nazat stvoril Srbui.

Naši, nemski i bulgarski šeregi već pred Monastirem i Prizrenom stojju, ovi dva varaši su još od Stare-Srbije ostali.

Stodvajstipet jezer srbskih zarobljenikov. Do vezda već kak stodvajstipet jezer srbskih vojnikov su polovili. Štukov pak su već tuliko srbi zgubili, da naši još su niti vremena ně imali je točno prebrojiti. Čele batrije su nam došle vu ruke. Ovi štuki su iz Schneider Creusot fabrike. Opet puno takvih starih štukov za pučienili, koji su još od onoga vremena, kad je Milan bil srbski kralj i kad je Austria Magjarska spravljala srbskomu šeregu oružje.

Srbi strahovitnom mukom nosiju sobom plezerce preč visokih bregov i vu veliki zimi. Milanovics srbski general, najbolši prijatelj Patnik vojvode, prošil je montenegrovskoga kormana, da barem najsišneše stvari pošle onim beguncom, koji su vu Montenegro došli. Poleg toga zahtěvanja mržnja je nastala med montenegrovskim kormanom i Milanovics generalom. K tomu pak grčki korman odprto je dal naznanje srbskim beguncom, da kak na grčko zemlju deneju nogu, odmah moraju oružje doli deti.

Gallvitz general pred Ŭškübum. One neprijateljske čete, koje su vu Saloniki navozili, jako su vu hudini i zločestim položaju. Drugi bulgarski šereg, koj iz osem-deset jezer vojnika stoji, jako se grozi i silno se preblizava proti neprijateljskomu taboru. Med Prilep i Monastirem pet jezer srbskoga vojnika stoji proti pelput tak veli komu bulgarskomu šeregu. Ovdí su bulgarci trideset kilometrov dalko od francuzov. Tak misliju, da bulgarci ovdí preč budo vdrli i presečeju puta francuzom. Na pomoč je tretji bulgarski šereg, za kojega niti neznaju gde sad stoji. Gallvitz generala patrole su već došle do Ŭšküba. Sarrali francuzkoga generala mali šereg, od kojega je vekša stran još vu Saloniki zaostala, nebude mogučen proti ovi veliki sturmi pozicije zaderžati, ako pak mu šerega pretrgneju i rezbijeju i on bude moral na Grčko zemlju vuđti. Drugi bulgarski šereg po gostivari dolini napreduje.

Srbski šereg po strahovitnim putom, po globikom blatí, bez svakoga mosta, preč

bržnih potokov vleče se vu Albaniju. Stroška nema, velika je zima i dan na dan snég pada i med bregi veliki vibri su.

Talijanske novine pišuju, da vu Srbiji nikavog šereg nemore se braniti preči magjarskim, nemškim i bulgarskim štukom. Bulgarski drugi šereg vu najlepšim položaju napreduje i brčas zapre puta pred srbskim šeregom. Takodjer vu takvim položaju je i antanta šereg, koj predi, kak bi se srbi skup mogli sklopiti, od bulgarskoga šerega iz boka bude dobil strahoviten ogenj i vudarac.

Pišuju na dalje ove novine, da antanta vezdašnji šereg nikak neje mogućen pred bulgarcima, nemci, i magjari zaderžati svoje pozicije. Neg lahko pri Černa i Vardar vodi pretrgneju jim puta i nebudo mogli vu Grčko vuiti. Položaj je izbiljan i neje moći sad nad tem pomoći, makar bi i vešša pomoć došla. Denes je već se prekesno i zamudjeno.

Našim čitateljem.

S poštuvanjem javimo našim čitateljem, da zbog dragočah štampanih sredstvah i delah smo prisiljeni predplatu naših novin povekšati, i to od 8 korun na 10 korun za celo leto.

Vu čelim orsagu su izdatelji novinah vre lani povekšali predplate. Ne samo magjarske, nego austrijanske, nemške, francuzke, englezke, ruske, horvatske, rumunjske, češke novine su dražeše postale. Orsacko družvo izdateljah magjarskih novinah je vre vu mesecu septembru ovoga leta izreklo, da nemreju novine za negdašnju cenu predplatnikom dati, ar papir, farba i druge štamparske stvari, skoro još jedanput tuliko koštaju, kak do vezda, a štamparskim delavcom (slagarom i mašinistam) su takaj morali plaću povekšati.

To je zrok tomu, da je naše izdateljstvo prisiljeno s dvemi korunami na celo leto povekšati predplatu »Medjmurja«.

Vu ovih strašnih taborskih vremenah, gda se od toga govori, je li hćemo, da nam naša domovina i dom naš i nadalje ostane naš, treba, da svaki zna, kaj su novine? Vu denešnjem sveobćem življenju su dvé glavne stvari; to je vojništvo i štampa. Vojništvo je ruka naroda, koja se za obstanak naroda i orsaga vojuje, ali jakost, život vojničkim rukam štampa daje, ar novine batriviju naše sine na vitežtvo, na gjejernost, a doma ostale takaj novine batriviju i nukaju na složnost, na jedinstvo i na rad, da se narod zjedini vu oduševljenju za dobrobitje naroda i domovine. More se reći, da je ruka vojnikah jakost, a štampa je duh, koja ovu jakost vodi.

Svaki naš čitatelj dobro zna, kaj je dragoča vu vezdaših vremenah, ar svaki zna, da ničesa nema, čemu ne bi vnoغو vešša čena bila, kak je predi bilo. I čene štamparskih stvarih su se tak povekšale, da na to niti misliti ne smo se podufali pred jednom letu. Zbog toga štampanje i izdavanje novinah skorom još jedanput tuliko košta kak predi.

Za to se obrnomo k našim čitateljem i prosimo jih, da budu nam i na dalje na pomoć i da nam nezameriju za to, da smo za frotaj leto z 50 fillirami, a za celo leto z 2 korunami povekšati morali predplatu. Ako to ne bi učinili, morali bi štampanje naših novin zastavili. To pak niti mi neće-

mo, niti pak puk medjmurški neće, da pebi vu svojem materinskim jeziku novine imel, iz kojih more čitati i zeznati, kak stojimo na bojnom polju, kak nam pomaže gospodin Bog, kak se vitežtvo vojuju naši sini, kak su preobladani naši neprijatelji, kaj se sve događa vu velikim svētu; pak niti nebi imeli mesto, gde bi naši doma ostali medjmurci, muži, dečki, žene i devojke i vu boju se borujući naši sini svoje lépe pesme pisati mogli.

S pomoćom svih medjmurcov budemo novine naše i nadalje izdali. Nas vnogo košta štampanje novinah, ali mi smo pripravni aldov doprinesiti za dužeše izdanje »Medjmurja«. Nego prosimo naše čitelje, da nam i oni naj budu na pomoć i vezda, gda smo prisiljeni malo povekšati predplatu čenu.

Predplatna čena bude od novoga leta počemši :

Na frotaj leta . . . . 2 K. 50 fill.

Na pol leta . . . . 5 K. —

Na celo leta . . . . 10 K. —

Jeden broj bude i na dalje 20 fillérov košta.

Prosimo predplate za novo leto ponoviti a stare duge nam s čim predi poslati!

S poštuvanjem i pozdravom :

Izdateljstvo »Medjmurja«.

KAJ JE NOVOGA ?

List iz tabora.

Develto petnajsto Leto se nam piše, Vnoga mila majka Suzne oči briše.

Sunce rano zišlo, Jednajstog febrara Sve ves-lje dišlo, Iz mojega srca.

Žalostni bil denek I to sedma vura, Gđa sem se razdružil Od svojega dvora.

Putničkoga lista Dobil sem vu ruke, Odišiel po svētu, Vu gore karpatske.

Zadnju reč govori Žalostnom svom majkom, Braćom i sestricom, Svojom rodbinicom.

Vnogh sinov oči Vu črni zemlji spiju, Njivu velku žalost Oni neglediju.

Vnoga majka sina Milo pregledava, Svoje suzne oči Žalostno zbrisava.

»Neplaće se za me Draga moja majka, Molte za me Boga Z čistog srca svoga.«

»Drugáč nemre biti, Moram ja oditi, I Ferenc Jozefa Volju izvršiti.«

Dvanaestog febrara Došli smo v Karpate, I smo si tam našli Postele snežnate.

Na njega nametal Menaješe zadosta, Pak sem je odnesel Svakomu zadosta.

Draga moja braća S dekungov von došla, Pak med jim rezdelil Svakomu zadosta.

Granati, šrapneli Vu zraku šuniju, I te drobne kugle Med nas doletiju.

Protuletne fiće Lépo su spšvale, Naše drobne kugle Ruse su tirale.

Zadnjega marcjuša Mi smo od njih išli, S našimi pajdašii Veselo režišii.

S Bogom mi ostante Braća moja mila, Svigdar naj b s vami Jezuš i Marija.

Mi smo nazaj došli K našoj staroj bandi, K sedmoma »osztagu« I njim ovak rekli:

Zdravo braća mila, Ki ste ovdii bila, Mi smo naše delo Dobro učinila.

Protuletne fiće Te su nam spšvale, Da smo opet našli Svoje prijatelje.

Vezda bum ja pisal Listek svojoj majki, Braćom i sestrici, Svojoj grličici.

Postele su bile Vu ruskih dekungih, S negom ograjeni, Ozvedom pokrjjeni.

O Majka Marija! Z nebeske visine, Ogledni se na nas Medjmurške sine!

Na to bojno polje Jesmo mi ve došli, Žalostne pajdaše Jesmo ondi našli.

Najbolje žalostna Sedma vura bila, Gđa sem si obrihtal Ja svojega konja.

Vu taboru.

Tužno si zdihavam Vudne i vu noći, Jezušek ljubleni, Bud mi na pomoći!

Daj nam dragi Jezuš Sve verno trpeti A na zadnje pako V tvu diku dospeti.

S Bogom draga majka, Sestra, braća moja, Molte za me Boga Z čistog srca svoga.

Da bumo se mogli Negda skupa ziti, Jezuša, Mariju Navreke dičiti!

B. J. pri »munkás-osztagu.«

— Kervava srčba za Macedoniu.

Srbi od velike serditosti, da su Macedoniu zgubili, tak se sponasaju, kak divje zvéri. Palánka, Kratova, Kumanovo i Úšküb varasé su porobili. Stanovniki vu veliki zimi bez oprave su stali, jerbo srbi su je slékli predi kak su bulgarcima došli. K tomu odlučili su, da sve bulgarske i mohamedanske stanovnike zakoleju, ali na to su već né imali vremena, bulgarcima su predi došli i pretirali su je. Okolo varašov ležećih obćinah strahovitno su se sponasali srbi. Starce i decu silili su; da pred srbskom linijom špionérjuju, koj je to né štel, ili se je proti stavil, odmah su ga zatukli, k tomu pak i domaj ostajuću celo familiju su zmervcarili. Kad su bulgarcima došli, stanovniki plaćući su kazali po vilicah ležeće mrtve, koje né su smeli zakopati. Kad su to bulgarski vojniki vidli, još hrabreše su vojuvali, da skim predi počistiju celo Macedoniu od neprijatelja.

— Srbi su spraznili Monastira.

Srbi predi, kak bi se pred varašom bitke bile započele, spraznili su varaša. Iz Monastira svi činovniki, banki, konzuli dobili su dopušćenje od Grčke vlade, da se slobodno vu Saloniki nastaviju. Vu Saloniki već je tuliko beguncov, da njim nemoreju stana i koštu dati. Ženske na pol gole hodiju plaćući vu veliki zimi po varašu i prosiju, da njim barem decu pod krov zemeju i da barem decu na dan jedanput na hraniju.

— Kaj veli Bojadzsev bulgarski general? Bulgarskoga prvoga šerega vodja, Bojadzsev general na pitanje jednoga novinara, ovak je odgovoril :

Kak se hoće vumistiti srbski šereg, videti je iz toga, da smo zadnje sedem danov 38 jezer 500 srbov vlovili, 158 štukov i 27 mašinpuških zplienili. Već smo blizu Pristine i nadu imamo, da zadnjega srbskoga šerega ovdii obkolimo, koj zadnje poziciju na Goljak Planini ima. Moguće je, da ovdii tak bude srbski šereg vu mišalovku došel, kak je francuzki pri Szedanu. Znomo, da i Sándor srbski kraljić je na Goljak Planini i odvod drugáč već nemore vuiti, kak na aeroplanu ili luftbalonu, ako samo imaju toga srbi. Za tijeđen dan sve se bude dokončalo vu Stari-Srbiji i vu Szandzasaku. Zatem onda sgotoviti moremo s francuzi, englezii, kofferii, szenegalčami, s negri i t. d. Niti to nebude nam tesko delo, nemesmo pozabiti, da od početka srbski šereg iz tristo jezer vojnika je stal, sad moreju još srbi stojezer vojnika imeti, ali ovi su već trudni, vpešali su i jako su za-

lošni. Antantišti najdalje ako sto jezer vojnika imaju na Balkanu, stemi pak lahko obavimo račun.

— **Turski narod u Sandžaku.** Srbski šereg kad je iz Sandžaka morao vu oditi, više mohamedanskih obćinah je požgal. Doklam su srbi vladuvali u Sandžaku, višeput se pripetilo, da su kervave bitke bile med mohamedanci i srbi, to je samo onda prestalo, kad su naši u Sandžak došli. Da red bude, naši su oružje dali stanovnikom i sad ovi sami paziju, da je mir.

Vu onih bitkah, koje su ovdí trajale, vnošo samovoljica mohamedana je nazočno bilo. Vu celim Sandžaku med mohamedanci veliko veselje je nastalo, kad su naši opet vu Sandžak ulazili. Predi dan, na dan se je pripetilo, da srbske bande vdrle su vu mohamedanske obćine i porobile su je. Turske mužkarce koji su sposobni bili za soldadžiu, siloma su je sobom odtirali i pokohob med linju ne su je ufali deti, pute su morali delati i popravlati.

Jedeu stari mohamedanec, kad su naši vu Novibazar ulazili, tak je rekel, da se sad tak čuti, kak onda, kad lépo toplo sunce sija nanjega po mrzlim vremenu.

— **Samo šest tjeđnov budo služili 50—55 létni.** Sad su predstavili vu orsačkim saboru jeden zakon, poleg kojega ima korman pravo 50—55 létnu nuter pozvati. Ovi samo vu orsagu odzaja za šeregom budo svakojačke posle obavlati i podjednoma samo šest tjeđnov moraju služiti. Ako je opet pozoveju nuter, to se samo tak more pripetiti, ako je već barem jeden ili dva mesecov domaj bil.

Vu ovim zakonu i to je iz rečeno, da 50—55 létni i onda moraju dalje službu zveršavati, ako vu ovim boju spuniju 55 lét.

Dakle neje istina, dabi 50—55 létni pod oružjem morali služiti i vu oženj iti, ili pak, da bi je iz orsaga nekam dalje spravili.

— **Bulgarci su zaključili srbski tabor.** 29 ga novembra ovaj službeni telegram je došel na budimpeštinski bulgarski konzulatús:

Proti poldanu vu jedni kratki, ali odlučni bitki zadobili smo Prizren varaša. Sedemnajst jezer srbov smo vlovili, pedeset taborskih i žmekkih štukov, dvajstijezer puških smo zaplenili. Zarobljeniki su povedali, da novembra 28-ga popoldan Peter kralj, Sandor kraljič, Pašič ministerepredsednik i Trubecky ruski poslanik na konji su vusli iz varaša. Drugi nišči neje s njimi išel. Kam bežiju, to neje znati. Okolo Suharota i Prizrena vnošo ostavljenih štukov, municije, puških i pokrepave marše su ostavili srbi. Vu Prizrenu stočterdesetosem automobolov su za plienili na kojih su štelí ministri i kralj se dalje vozili. Vu prizrenski bitki moguće, da srbski šereg do kraja se je reztepel i vuništil.

Na kosovim deset danov trajučí bitki, srbski šereg strahoviten vudarac je dobil. Negdi su strašno kervave bitke bile, najmore pak od Pristine proti Preclacu. Vu napredu vanjo bulgarci vnošo municije i svakojačkih drugih stvarih su zeli od srbov. Minučí petek su naj žarnčeše bitke bile i vnedelju su već bulgarci žespoda bila svim putom, koji proti Pristini vodiju. Sbiti srbski šereg neje mogel vući, jerbo nemške čete presekle su ma puta. Vu Košovi nezerno municije su

našli, takodjer prečk dvajsti jezer srbov su vlovili. Rezbitoga šerega na Djakovo ipeki putu proganjaju. Srbi vu mrtvih i pležeranih više su zgubili, kak vu zarobljenikih. Srbski korman vu Skutari je pobegel. Iz Londona potvrdiju, da Peter kralj je jako betežen. Kralj je vu takvim položaju, da doktori već su straho, da ne bude živ oštal.

— **Što je branil Prizrena?** Prizrena kojega su bulgarci zavzeli, Sumadijdivizija je branila pod zapovedjom Terzics ezredeša. Med Krostuvino i Doirana ležeče francuzke pozicije su s englezkimi soldati napunili, ali poleg velikih vihrov i poleg velikoga snega niti francuzi, niti pak englezi ne su mogli srbov na pomoć iti. Kak se čuje francuzi i englezi vežda stodvajstipeť jezer vojnika imaju na balkanu.

— **Monastira su spraznili srbi.** Tak s Londona, kak iz Saloniki javiju, da soldački položaj je izbiljan Bulgarci su počekali, doklam su si k sebi mogli poteći rezervu i sad opet napredujeju proti Monastiru. Popriliki deset jezer srba stoji proti bulgarcom, koji dva vojne sbore imaju tam Velika bitka se je započela, ali srbi ne su moguni biti pozicije zadržati. Poleg toga ruski i francuzki konzuli ostavili su Monastira. Zatem pak su svi orsački činovniki ođišli iz Monastira. Srbi su dakle spraznili ovaj važen varaš i kak se vidi, niti tam se nečeju duž braniti. Samo tuliko braniju pute, da činovniki, ministri, konzuli i t. d. moreju prečk bregov vući i da je bulgarci, koji su njim smirum zapetami, ne poloviju. To bi opet veliki špot bil srbski vojski.

— **Boli, svržeš nečistoče kože** dađu se vrlo lako odstraniti sa čistečm desinficirajučim antiseptičkim, i boli ublažujučim Fellerovim »Elzafluidom«. Ovo je stari prokušano sredstvo za natiranje, pranja, i obloga, 12 boca šalje franko za 6 kruna ljekarnik E. V. Feller. Stubca, centrala br. 124 (Hrvatska). Nečistoče kože nastaju često zle probave. Tko trpi na zatvorenoj stolici ili smetnje probave, neka uzme Fellerove blage ljerajuče rabarber. »Elza piulac« 6 kutja stoji franko 4 K. 40 f. koje su često pravo dobročinstvo

— **Antant se nazaj vleče.** Iz Saloniki javiju, da antantišti, za radi toga, kaj su srbi kačank zvanoga klanjca spraznili i nazaj se vlekli, poleg toga nemreju se s francuzkimi četami sklopiti, englezka i francuzka vojska se je na fletnoma nazaj polegnula i okoli Saloniki varaša se skupčaju. Ovdí hočeju antantišti bulgarske vojske počekati.

— **Bulgaria se je na vekovečnomu trglu s Rusijom.** Savinsky, bivši sofijski ruski poslanik povedal je, da Ferdinand bulgarski kralj, kada se je on od njega spričaval, jako je bil razdražen i sledeće mu je rekel: Dok ja na Balkanu budem, ne budu više na novoma med Bulgaria i Rusije mosta kovali.

— **Petar kralj je gladoval.** Kada je Petar srbski kralj s Putnikom i Pašicom iz Prizrena bežal u Skutari, pod njegovim putu črez 36 ure dugo je bez hrane bil. Jako je čudaj trpel na putu i diplomacia je ostavila. Trubeckoj herceg i drugi poslaniki su u Montenegro putovali, odkud hočeju na ladji preko Taljanskoga u Saloniki putovati. Drugi diplomatusi su se nazaj vrnuli u njihovu domovinu.

— **Rusko bojno polje.** Na ruskim

bojnom polju su austria-magjarski šeregi u novembar mesecu 78 oficire, 12 jezer vojniko zarobili i 32 mašin-puskah zaplenili.

— **Srb-montenegroiško bojno polje.** Decembar mesec 1-ga dana službeno javiju, da naše čete neprestalno vdiraju proti Plevlje varaša. Jedna vojska se je navlila na Gradina zvanu visinu od Metalka sedlo na jugo-iztok. Jedna druga pak je poslie podne s sturmom zavzela od Plevje prama jugo 10 kilometar daleko stoječu visinu, koju su montenegrovci hrabro branili. Kövess generala šeregi su u minučem mesecu 40 jezer 800 srb vojnike i 26 jezer 600, u obranenu dužnosti stoječe srbe vlovili, nadalje 179 kanone i 12 mašin-puške zaplenili.

— **Englezkoga kralja položaj.** Iz Londona javiju, da Gjörgj kraljov položaj dan, na dan se poboljša, ali ipak još nemore na celoma slobodno se micati.

— **Zima u Bulgariji.** Ne samo pri nas, nego i na Balkanu dost jaka zima traje. Kak iz Sofije pišeju, u minučem tjeđnu u Sofiji 25, u Küstenditu 22, a u Plevni 20 gradušov zima je nastala.

— **Kaj pišeju od nas englezke novine?** Kad su rusi vu Galiciju vdrili, stanovniki su vu Magjarsko pobegli, ali trdoga srdca magjari niti kruha su ne štelí dali svoji polski braći.

Hed begunci bil je jeden bogat i spameten leMBERGSKI tergovec Begunci žišli su se okolo njega, ne sbog toga, da ga doli vudriju, jerbo je bogat neg da prosiju jeden dober navuk.

— **Braća draga, veli bogati tergovec,** ako za one groše, koje još imate, kruha kupite, za kratko vrème nebudete imeli niti kruha, niti pak penez. Puno vam bude bolje, ako skim više šibic s pokupite, tuliko kuliko samo morete.

Galicianari posluhnuli su navuka i drugi dan vu Magjarskim orsagu nato su se prebudili, da nemoreju ognja zakuriti. Magjari su presiljeni bili po koruni nazat kupiti one šibice, koje su samo dva fillere vrédne i galiciančani svi su se obogatili. Sméšno je samo to, da sad englezi verujeju, da izbilja se je to tak pripetilo.

— **Kaj je poručil Szaszanov srbov.** Gulkevics ruskoga odsvoenešnjega ministeriuma činovnik službeno je prejavil Špaljokovics srbskomu poslaniku, da Rusižina nemore pomoći srbov i Srbskomu orsagu. Szaszanov ministru teško je bilo to srbov na glas dati, sbog toga je postal Gulkevicsa. S bog toga su takvi glasi došli, da Szaszanov ruski minister je propal i da više ne zveršava službene posle.

— **Iz Macedonije englezi vu Egijptom su ođredili soldadžiu.** Kak ide englezom na Balkanu vidi se iz toga telegrama skojim je englezki korman englezku soldadžiu iz gevgeđi-đojrani linije vu Egijptom ođredil. Sad je još samo nekaj francuzov ostane vu Macedoniji, koji takodjer požurili se budo, da si pobereju hale i ođideju dale.

— **Francuzi retireraju pred bulgarci.** Francuzko soldačko zapovedničvo ođredilo je, da na Černa vodi stoječega mosta vužgeju, kad su već sve francuzke čete prečk ođisle. Francuzi previdli su, da nemoreju se srbskimi četami skup sklopiti i svrho toga je Sarraill general vu Krivolak potegel nazat svoje čete.

brežnih potokov vleče se v Albaniju. Stroška nema, velika je zima i dan na dan sneg pada i med bregi veliki vibri su.

Talijanske novine pišeju, da vu Srbiji nikakov šereg nemore se braniti proti magjarskim, nemškim i bulgarskim štukom. Bulgarski drugi šereg vu najlepšim položaju napreduje i brsčas zapre puta pred srbskim šeregom. Takodjer vu takvim položaju je i antanta šereg, koj predi, kak bi se srbi skup mogli aklopiti, od bulgarskoga šeraga iz boka bude dobil strahoviten ogenj i vudarac.

Pišeju na dalje ove novine, da antanta vezdašoji šereg nikak neje mogućen pred bulgarci, nemci, i magjari zaderžati svoje pozicije. Neg lahko pri Černa i Vardar vodi pretrgneju jim puta i nebuo mogli vu Grčko vujti. Položaj je izbiljan i neje moći sad nad tem pomoći, makar bi i vekska pomoć došla. Denes je već se prekesno i zamudjeno.

Našim čitateljem.

S poštuvaajem javimo našim čitateljem, da zbog dragočah stamparnih sredstvah i delah smo prisiljeni predplatu naših novin povekšati, i to od 8 korun na 10 korun za celo leto.

Vu celim orsagu su izdatelji novinah vre lani povekšali predplate. Ne samo magjarske, nego austrijanske, nemske, francuzke, englezke, ruske, horvatske, rumunjske, češke novine su dražeše postale. Orsacko družtvo izdateljah magjarskih novinah je vre vu mesecu septembru ovoga leta izreklo, da nemreju novine za negdašnju cenu predplatnikom dati, ar papir, farba i druge stamparske stvari, skoro još jedenput tuliko koštaju, kak do vezda, a stamparskim delavcom (slagarom i mašinistam) su takaj morali plaću povekšati.

To je zrok tomu, da je naše izdateljstvo prisiljeno s dvemi korunami na celo leto povekšati predplatu »Medjimurje«.

Vu ovih strašnih taborskih vremenah, gda se od toga govori, je li hćemo, da nam naša domovina i dom naš i nadalje ostane naš, treba, da svaki zna, kaj su novine? Vu današnjem sveobćem življenju su dve glavne stvari; to je vojničtvo i štampa. Vojničtvo je ruka naroda, koja se za obštanak naroda i orsaga vojuje, ali jakost, život vojničkim rukam štampa daje, ar novine batriviju naše sine na viležtvo, na gjejernost, a doma ostale takaj novine batriviju i nukaju na složnost, na jedinstvo i na rad, da se narod zjedini vu oduševljenju za dobrobitje naroda i domovine. More se reći, da je ruka vojničkah jakost, a štampa je duh, koja ovu jakost vodi.

Svaki naš čitatelj dobro zna, kaj je dragoča vu vezdašnjh vremenah, ar svaki zna, da ničesa nema, čemu ne bi vnogo vekska čena bila, kak je predi bilo. I čene stamparskih stvari su se tak povekšale, da na to niti misliti ne smo se podufali pred jednom letu. Zbog toga štampanje i izdavanje novinah skorom još jedenput tuliko košta kak predi.

Za to se obrnemo k našim čitateljem i prosimo jih, da budu nam i na dalje na pomoć i da nam nezameriju za to, da smo za frotalj leto z 50 fillirami, a za celo leto z 2 korunami povekšati morali predplatu. Ako to ne bi učinili, morali bi štampanje naših novin zastaviti. To pak niti mi neće-

mo, niti pak puk medjimurški neće, da pebi vu svojem materinskim jeziku novine imel, iz kojih more čitati i zeznati, kak stojimo na bojnomo polju, kak nam pomaže gospodin Bog, kak se vitežtvo vojmu naši sini, kak su preobladani naši neprijatelji, kaj se sve dogadja vu velikim svētu; pak niti nebi imeli mesto, gde bi naši doma ostali medjimurci, muži, dečki, žene i devojke i vu boju se borujući naši sini svoje lepe pesme pisati mogli.

S pomoćom svih medjimurcov budemo novine naše i nadalje izdali. Nas vnogo košta štampanje novinah, ali mi smo pripravni aldov doprinesti za dužeše izdavanje »Medjimurja«. Nego prosimo naše čitatelje, da nam i oni naj budu na pomoć i vezda, gda smo prisiljeni malo povekšati predplatu čenu.

Predplatna čena bude od novoga leta počemši :

Na frotalj leta . . . . 2 K. 50 fill.

Na pol leta . . . . 5 K. —

Na celo leta . . . 10 K. —

Jeden broj bude i na dalje 20 fillirov koštala.

Prosimo predplate za novo leto ponoviti a stare duge nam s čim predi poslati!

S poštuvaajem i pozdravom :
Izdateljstvo »Medjimurja«.

KAJ JE NOVOGA ?

List iz tabora.

Devetsto petnaštje
Leto se nam piše,
Vnoga mila majka
Suzne oči briše.

Sunce rano zišlo,
Jednajstog febrara
Sve veselje dišlo,
Iz mojega srca.

Žalostni bil denek
I to sedma vura,
Gda sem se razdružil
Od svojega dvora.

Putničkoga lista
Dobil sem vu ruke,
Odišel po svētu
Vu gore karpatske.

Zadnju reč govori
Žalostnom svom majkom,
Braćom i sestricom,
Svojom rodbinicom.

Vnogh sinov oči
V črni zemlji spiju,
Njivu veliku žalost
Oni negledju.

Vnoga majka sina
Milo pregledava,
Svoje suzne oči
Žalostno zbršava.

»Neplaćte se za me
Draga mo, a majka,
Molte za me Boga
Z čistog srca svoga.«

»Drugadž nemre biti,
Moram ja oditi,
I Ferenc Jožefa
Volju izvršiti.«

Dvanajstog febrara
Došli smo v Karpate,
I smo si tam našli
Postele snežnate.

Na njega nametal
Menaže zadosta,
Pak sem je odnesel
Svakomu zadosta.

Draga moja braća
S dekungov vun došla,
Pak med jim rezdelil
Svakomu zadosta.

Granati, šrapneli
Vu zraku šumiju,
I te drobne kugle
Med nas doletiju.

Protuletne fiće
Lešo su spćvale,
Naše drobne kugle
Ruse su tirale.

Zadnjega marsejuša
Mi smo od njih išli,
S našimi pajdašima
Veselo rezliši.

S Bogom mi ostante
Braća moja mila,
Svigliar naj bu s vami
Jezuš i Marija.

Mi smo nazaj došli
K našoj staroj bandi,
K sedmomu »ostlagu«
I njim ovak rekli:

Zdravo braća mila,
Ki ste ovdj bila,
Mi smo naše delo
Dobro učinila.

Protuletne fiće
Te vu nam spćvale,
Da smo opet našli
Svoje prijatoje.

Vezda bum ja pisal
Listek vojmu majki,
Braćom i sestrici,
Svojoj grličici.

Postele su bile
Vu ruskih dekungih,
S negom ograjeni,
Zvezdom pokrijeni.

O Majka Marija!
Z nebeske visine,
Ogledni se na nas
Medjimurške sine!

Na to bojno polje
Jesmo mi ve došli,
Žalostne pajdaše
Jesmo ondi našli.

Najbolje žalostna
Sedma vura bila,
Gda sem si obrhital
Ja svojega konja.

Vu taboru.

Tužno si zdihavam
Vudne i vu noći.
Jezusek ljubleni
Bud mi na pomoći!

Daj nam dragi Jezus
Sve verno trpeti
A na zadnje pako
V tvu diku dospeti.

S Bogom draga majka,
Sestre, braća moja,
Molte za me Boga
Z čistog srca svoga.

Da bumo se mogli
Negda skupa ziti,
Jezuš, Mariju
Navěke dičiti!

B. J.
pri »munkás-ostlagu«.

— Kervava srčba za Macedoniju. Srbi od velike serditosti, da su Macedoniju zgubili, tak se sponašaju, kak divje zvěri. Palánka, Kratova, Kumanovo i Ūšküb varaše su porobili. Stanovniki vu veliki zimi bez opravne su stali, jerbo srbi su je slěkili predi kak su bulgarci došli. K tomu odlučili su, da sve bulgarske i mohamedanske stanovnike zakoleju, ali na to su već ne imali vremena, bulgarci su predi došli i pretirali su je. Okolo varašov ležećih obćinah strahovitno su se sponašali srbi. Starce i decu siliti su; da pred srbskom linijom špioneriju, koj je to ne štel, ili se je proti stavil, odmah su ga zatukli, k tomu pak i domaj ostajuću celo familiju su zmervarili. Kad su bulgarci došli, stanovniki plaćne su kazali po vnlisah ležeće mrtve, koje ne su smeli zakopati. Kad su to bulgarski vojniki vidli, još hrabreše su vojvali, da skim predi počistiju celo Macedoniju od neprijatelja.

— Srbi su spraznili Monastira. Srbi predi, kak bi se pred varašom bitke bile započele, spraznili su varaša. Iz Monastira svi činovniki, banki, konzuli dobili su dopušćenje od Grcke vlade, da se slobodno vu Saloniki nastaviju. Vu Saloniki već je tuliko beguncov, da njim nemoreju stana i koštu dati. Ženske na pol gole hodiju plaću vu veliki zimi po varašu i prosiju, da njim barem decu pod krov zemeju i da barem decu na dan jedenput na hraniju.

— Kaj veli Bojadzsev bulgarski general? Bulgarskoga prvoga šeraga vodja, Bojadzsev general na pitanje jednoga novinara, ovak je odgovoril:

Kak se hoće vuništiti srbski šereg, videti je iz toga, da smo zadnje sedem danov 38 jezer 500 srbov vlovili, 158 štukov i 27 mašinpuških zaplenili. Već smo blizu Pristine i nadu imamo, da zadnjega srbskoga šeraga ovdj obkolimo, koj zadnju poziciju na Goljak Planini ima. Moguće je, da ovdj tak bude srbski šereg vu mišalovku došel, kak je francuzki pri Szedanu. Znomo, da i Sándor srbski kraljić je na Goljak Planini i odovud drugač već nemore vujti, kak na aeroplanu ili luftbalonu, ako samo imaju toga srbi. Za tijeđen dan sve se bude dokontalu vu Stari Srbiji i vu Szandzsaku. Zatem onda sgotoviti moremo s francuzi, englezji, kofferi, szenegalčami, s negri i t. d. Niti to nebuo nam teško delo, nesmemo pozabiti, da od početka srbski šereg iz tristo jezer vojnika je stal, sad moreju još srbi stojezer vojnika imeti, ali ovi su već trudni, vpešali su i jako su za-

lostin. Antantišti najdalje ako sto jezer vojnika imaju na Balkanu, stemi pak lahko obavimo račun.

— **Turski narod u Sandžaku.** Srbski šereg kad je iz Sandžaka moral vun odti, više mohamedanskih občinah je pozagal. Doklam su srbi vladuvali u Sandžaku, viseput se pripetilo, da su kervave bilke bile med mohamedanci i srbi, to je samo onda prestalo, kad su naši u Sandžak došli. Da red bude, naši su oružje dali stanovnikom i sad ovi sami paziju, da je mir.

Vu onih bitkah, koje su ovdj trajale, vno go samovolja mohamedana je nazočno bilo. Vu celom Sandžaku med mohamedanci veliko veselje je nastalo, kad su naši opet u Sandžak ulazili. Predi dan, na dan se je pripetilo, da srbske bande vdrle su vu mohamedanske občine i porobile su je. Tarske mužkarce koji su sposobni bili za soldadžiju, siloma su je sobom odtirali i pokehdo med liniju ne su je ufali deti, pute su morali delati i popravlati.

Jedju stari mohamedanec, kad su naši vu Novibazar ulazili, tak je rekel, da se sad tak čuti, kak onda, kad lepo toplo sunce sija nanjega po mrzlim vremenu.

— **Samo šest tjeđnov budo služili 50—55 letni.** Sad su predstavili vu orsačkim saboru jeden zakon, poleg kojega ima korman pravo 50—55 letne nuter pozvati. Ovi samo vu orsagu odzaja za šeregom budo svakojačke posle obavlati i podjednoma samo šest tjeđnov moraju služiti. Ako je opet pozoveju nuter, to se samo tak more pripetiti, ako je već barem jeden ili dva mesecov domaj bil.

Vu ovim zakonu i to je iz rečeno, da 50—55 letni i onda moraju dalje službu zveršavati, ako vu ovim boju spuniju 55 let.

Dakle neje istina, dabi 50—55 letni pod oružjem morali služiti i vu oženj iti, ili pak, da bi je iz orsaga nekam dalje spravili.

— **Bulgarci su zaključili srbski tabor.** 29 ga novembra ovaj službeni telegram je došel na budimpeštinski bulgarski konzulat:

Proti poddan vu jedni kratki, ali odlučni bitki zadobili smo Prizren varaša. Sedemnaest jezer srbov smo vlovili, pedeset taborskih i zmehkih stukov, dvajstjezer puških smo zaplienili. Zarobljeniki su povedali, da novembra 28-ga popoldan Peter kralj, Sendor kraljič, Pašič ministerpredsednik i Trubecky ruski poslanik na konji su vušli iz varaša. Drugi nišči neje s njimi išel. Kam bežiju, to neje znati. Okolo Suharota i Prizrena vno go ostavljenih stukov, muničije, puških i pokrepane marhe su ostavili srbi. Vu Prizrenu stočterdesetosem automobolov su za plienili na kojih su šteli ministri i kralj se dalje voziti. Vu prizrenski bitki moguće, da srbski šereg do kraja se je reztepel i vuništil.

Na kosovim deset danov trajuči bitki, srbski šereg strahoviten vudarac je dobil. Negdi su strašno kervave bitke bile, najmore pak od Pristine proti Prelacu. Vu napreduvanju bulgarcu vno go municije i svakojačkih drugih stvarih su zeli od srbov. Minuči petek su naj zarneše bilke bile i vnelaju su već bulgarcu žospoda bila svim putem, koji proti Pristini vodiju. Sbiti srbski šereg neje mogel vući, jerbo nemške čete presekle su mu puta. Vu Košovi nezmerno municije su

našli, takodjer preč dvajsti jezer srbov su vlovili. Rezbitoga šerega na Djakovo ipeki putu proganjaju. Srbi vu mrtvih i pležernih više su zgubili, kak vu zarobljenikih. Srbski korman vu Skutari je pobegel. Iz Londona potvrđuju, da Peter kralj je jako betežen. Kralj je vu takvim položaju, da doktori već su straho, da nebude živ ostal.

— **Što je branil Prizrena?** Prizrena kojega su bulgarcu zavzeli, Sumadij divizija je branila pod zapovedjom Terzics ezredasa. Med Krostuvino i Doiranu ležeće francuzke pozicije su s englezkemi soldati napunili, ali poleg velikih virov i poleg velikoga snega niti francuzi, niti pak englezi ne su mogli srbov na pomoć iti. Kak se čuje francuzi i englezi vezda stodvajstpet jezer vojnika imaju na balkanu.

— **Monastira su spraznili srbi.** Tak s Londona, kak iz Saloniki javiju, da soldački položaj je izbiljan Bulgarcu su popočekali, doklam su si k sebi mogli poteći rezervu i sad opet napredujeju proti Monastiru. Popriliki deset jezer srba stoji proti bulgarcom, koji dva vojne sbore imaju tam. Velika bitka se je započela, ali srbi ne su moguni bili pozicije zadržati. Poleg toga ruski i francuzki konzuli ostavili su Monastira. Zatam pak su svi orsački činovniki odtišli iz Monastira. Srbi su dakle spraznili ovaj važen varaš i kak se vidi, niti tam se nečeju duže braniti. Samo tuliko braniju pute, da činovniki, ministri, konzuli i t. d. moreju preč bregov vući i da je bulgarcu, koji su njim smirum zapetami, ne poloviju. To bi opet veliki spot bil srbski vojski.

— **Boli, svrbež** nečistoće kože dadu se vrlo lako odstraniti sa čistim desinficirajućim antiseptikim, i boli ublažujućim Fellerovim »Elsulfuidom«. Ovo je stari pokušano sredstvo za natiranja, pranja, i obloga, 12 boca šalje franko za 6 kruna ljekarnik E. V. Feller. Stubca, centrala br. 124 (Hrvatska). Nečistoće kože nastaju često zle probave. Tko trpi na zatvorenoj stolici ili smetnje probave, neka uzme Fellerove blage tjerajuće rabarber. »Eiza pitule« 6 kutja stoje franko 4 K. 40 f. koje su često pravo dobročinstvo

— **Antant se nazaj vleče.** Iz Saloniki javiju, da antantišti, za radi toga, kaj su srbi kačank zvanoga klanjca spraznili i nazaj se vlekli, poleg toga nemreju se s francuzkami četami sklopiti, englezka i francuzka vojska se je na fletnoma nazaj polegnula i okoli Saloniki varaša se skupčaju. Ovdj hočeju antantišti bulgarske vojske počekati.

— **Bulgaria se je na vekovečnomu trglu s Russijom.** Savinsky, bivši sofijski ruski poslanik povedal je, da Ferdinand bulgarski kralj, kada se je on od njega spričaval, jako je bil razdražen i sledeće mu je rekel: Dok ja na Balkanu budem, ne budu više na novoma med Bulgaria i Russije mosta kovali.

— **Petar kralj je gladovao.** Kada je Petar srbski kralj s Putnikom i Pašičom iz Prizrena bežal u Skutari, pod njegovim putu črez 36 ure dugo je bez hrane bil. Jako je čudaj trpel na putu i diplomacija ga je ostavila. Trubeckoj herceg i drugi poslaniki su u Montenegro putovali, odkud hočeju na ladji preko Taljanskoga u Saloniki putovati. Drugi diplomatušu se nazaj vrnuti u njihovu domovinu.

— **Rusko bojno polje.** Na ruskim

bojnom polju su austria-magjarski šeregi u november mesecu 78 oficire, 12 jezer vojniko zarobili i 32 mašin-puskah zaplienili.

— **Srb-montenegroisko bojno polje.** December mesec 1-ga dana službeno javiju, da naše čete neprestalno vdiraju proti Plevlje varaša. Jedna vojska se je navalila na Gradina zvanu visinu od Metalka sedlo na jugo-iztok. Jedna druga pak je poslie podne s sturmom zavzela od Plevje prama jugo 10 kilometar daleko stojeću visinu, koju su montenegrovci hrabro branili. Kövess generala šeregi su u minučem mesecu 40 jezer 800 srb vojniko i 26 jezer 600, u obranbenu dužnosti stojeće srbe vlovili, nadalje 179 kanone i 12 mašin-puskah zaplienili.

— **Englezkoga kralja položaj.** Iz Londona javiju, da Gjörgj kraljov položaj dan, na dan se poboljša, ali ipak još nemore na celoma slobodno se micati.

— **Zima u Bulgariji.** Ne samo pri nas, nego i na Balkanu dost jaka zima traja. Kak iz Sofije pišeju, u minučem tjeđnu u Sofiji 25, u Küstendilu 22, a u Plevni 20 gradušov zima je nastala.

— **Kaj pišeju od nas englezke novine?** Kad su rusi vu Galiciju vdrili, stanovniki su vu Magjarsko pobegli, ali tđoga srdca magjari niti kruha su ne šteli dali svoji polski braći.

Hed begunci bil je jeden bogat i spameten lebergski tergovec. Begunci žišli su se okolo njega, ne sbog toga, da ga doli vudriju, jerbo je bogat neg da prosiju jeden dober navuk.

— **Braća draga,** veli bogati tergovec, ako za one groše, koje još imate, kruha kupite, za kratko vrme nebudete imeli niti kruha, niti pak penez. Puno vam bude bolje, ako skim više šibic s pokupite, tuliko kuliko samo morete.

Galiciančari posluhnuli su navuka i drugi dan vu Magjarskim orsagu nato su se prebudili, da nemoreju ognja zakuriti. Magjari su prisiljeni bili po koruni nazat kupiti one šibice, koje su samo dva fillere vrđne i galiciančani svi su se obogatili. Smušno je samo to, da sad englezi veruju, da izbilja se je to tak pripetilo.

— **Kaj je poručil Szaszanov srbov.** Gulkevics ruskoga odsvnešnjega ministeriuma činovnik službeno je prejavil Špaljnikovics srbskomu poslaniku, da Russija nemore pomoći srbov i Srbskomu orsagu. Szaszanov ministru teško je bilo to srbov na glas dati, sbog toga je poslal Gulkevicsa. S bog toga su takvi glasi došli, da Szaszanov ruski minister je propal i da više ne zveršava službene posle.

— **Iz Macedonije englezi vu Egijptom su odredili soldadžiju.** Kak ide englezom na Balkanu vidi se iz toga telegrama skojim je englezki korman englezku soldadžiju iz gevveli-dojrani linije vu Egijptom odredil. Sad je još samo nekaj francuzov ostane vu Macedoniji, koji takodjer požurili se budo, da si pobereju hale i odideju dale.

— **Francuzi retireraju pred bulgarcu.** Francuzko soldačko zapovedništvo obredilo je, da na Černa vodi stojećega mosta vužeju, kad su već sve francuzke čete preč odtišle. Francuzi previdi su, da nemoreju se srbskimi četami skup sklopiti i svrho toga je Sarraill general vu Krivolak potegel nazat svoje čete.

— **Na taljanskim frontu.** Decembra meseca prve dane na Isonzo frontu su hejnale zereće bitke. Samo proti tolmeini mostu su s velikom silom vdirali. Ali vu strahovitnem strélanju ně su mogli naprě dojt i morali su opet vu svoje šance i jarke se skriti. Takodjer svako noč strahovitno strélaju na Monte San Michel, na kojega su opet šturmum šteli dojt. Kervavo su je nazat zbili. Na San Martino su takodjer šturmali, ali i tam su opet, kak i drugda s kervavom glavum morali pobetti.

— **67.400 srbov su vlovili novembra meseca.** Kövess generala sereg novembra meseca 40.800 srbskih vojnikov i 26.000 srbskih težakov. Nadalje odzeli su od srbov 179 štukov i 12 mašinskih. Tuliko je samo naš jeden general zadobil i vu ovim računom ně su nutri bulgarci i nemci, koji su takodjer na jezere srbov polovili.

— **Romania za 30 milijun marke je prodala mele.** Iz Berlina pišeju, da Romania vu Austria-Magjarsko i Nemsko poleg kontrakta devet sto jezer žaklov mele je prodala, za trideset milijun markov vrédnosti. Romania več je počela mela pošilati. Stém je opet Romania skazala, da ně nam je, pak niti neće nam neprijatelj biti. Antant pak bude videl, da ravno namo šteli od glada pomreći.

GABONA ÁRAK/CIENA ŽITKA		
MÉTERMÁZSA	I METERCENT	K
Buza	Pšenica	36—
Rozs	Hrz	28—
Arpa	Ječmen	28—
Zab	Zob	28—
Kukorica uj	Kuruza suha	24—
Fehér bab uj	Grah beli	44—
Sárga bab	Grah zuti	44—
Vegyes bab	Grah zmešen	44—
Kendermag.	Konopljeno seme	60—
Lenmag.	Len	52—
Tökmag.	Koščice	95—
Bükköny	Grahorka	28—

A Feller-féle jóltevő hatású, üdítő és erősítő

„ELSA-FLUID”
csillapítja a
fájdalmakat.

12 üveg bérmentve 6 korona Feller V. Jenő gyógyszerésznél, Stubica, Centrale 124. sz. (Zágrábmegye). — Több mint 100.000 köszönőlevelével és orvosi ajánlással.

Fűszer- és csemege üzletünkbe

két segéd és két elárúsító

felvételük. Ajánlatokat (lehetőleg bizonyítványokkal ellátva) kérünk **Stráhia Testvérek Csáktornya.**

Az ily üzletben gyakorlati jártassággal bíró nők előnyben részesülnek.

Nagyszerűen bevált a harctérsen küzdőknek és általában mindenkinek mint legjobb

fájdalomcsillapító bedörzsölés

meghűlés, rheuma, köhvény, influenza, torok-, mell- és hátfájás stb. esetében

Dr. Richter-féle

Horgony-Liniment.

capsici compos.

Horgony-Pain-Expeller pótléka.

Üvegeje K — 20, 1,40, 2,—.

Kapható gyógyszerárakban vagy közvetlenül az „Arany oroszánbors” címzett Dr. Richter-féle gyógyszerárakban, Prága I, Elisabethstr. 3. Helyenkénti szétküldés.

100 liter házi ital

frissítő, jóízű és szomjat oltó, csekély költséggel bárki által készíthető. Kaphatók: ananas, alma, grenadine, málna, muskotálykörte, borsosmenta, narancs, waldmeister, meggy. Sikertelenség kizárva. Ezek a házi italok nyáron behűtve és télen forralva, rum és pálinka helyett élvezhetők. Az alkatrészek ára pontos előírással együtt utánvétellel bérmentve K 450. Őt ilyen adaghoz 1 adagot ingyen adok. Gazdaságok, gyárak, nagyobb háztartások, műhelyek stb. számára megbecsülhetetlen, mert a munkás felfrissül, nem részegszik meg tőle és munkaképessége nem csökkenik. **GRÖLICH JÁNOS, Angyal-drogéria Brunn 618 szám (Morvaország).**

STOCK-COGNAC MEDICINAL

SZAVATOLT
::: VALÓDI :::
BORPÁRLAT

◆◆

CAMIS ÉS STOCK gőz-pároló telepeiből Barcola

◆◆

COGNAC-GÖZFŐZŐDE, ÁLLANDÓ HIVATAL. VEGYI ELLENŐRZÉS ALATT

612 95-55

◆◆

KAPHATÓ MINDEN JOBB ÜZLETBEN!

A világháború összes térképei

különbféle kiadásban kaphatók fischel fülöp (Strausz Sándor) könyv- és papírkereskedésében Csáktornyan.

Hepp Ede, pekar Csáktornya

Rakóczi-utca hízó broj 18. polog Kraljevszkoga suda.

Ima takaj trgovinu **VAPNA.** od najbolše vrsti

Koji treba zazidanje, može ga dobiti u svako doba doma pri njemu uz najfalesu cenu. Koji treba celi vagon dobi vapno čisto fal. Trži cepanoga suha bukova drva i lapora na vagu.

Perlakon

a főutcában, a község központjában, a községi nagyvendéglő és a HERMAN-féle vendéglő közvetlen szomszédságában, a Perlaki takarékpénztárral átellenben levő ház és belsőség, melyben eddig **Fejér Károly** jömenetelű és nagyforgalmu fűszer-, vegyesáru-, cement- és vaskereskedése volt, üzlet-helyiséggel, hozzátartozó 3 szobás lakással, mellékhelyiségekkel és raktárakkal, udvarral és nagy kerttel, azonnal bérbeadó.

Bővebbet a tulajdonos: Perlaki Takarékpénztárnál Perlakon.